

АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АБАЯ

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕ

НАЦИОНАЛЬНОЕ ВОСПИТАНИЕ

Екі айда бір рет шығатын

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-КӨПШІЛІК ЖУРНАЛ

2010 ЖЫЛДЫҢ НАУРЫЗ АЙЫНАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

1(4) 2011
(Қаңтар-ақпан)

1

Л.У.Нукеева –
роман-герман тілдер кафедрасының
аға оқытушысы, Абай атындағы ҚазҰПУ
Г.А.Жанұзақова –
оқытушы, Абай атындағы ҚазҰПУ

ТЕРЕҢ БІЛІМ, ТАҒЫЛЫМДЫ ТӘРБИЕ

Бүгінде Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңғыру жолымен орнықты дамып келеді. Тәуелсіз еліміз нарық айдынында іскерлік қауқарын танытып, әлемнің дамыған 50 мемлекетінің қатарына енуді көздеп отыр. Дамыған және мықты қоғамның тірегі – білім. Адамзаттың болашағы ең алдымен, оның интеллектуалды, ақпараттық, адамгершілік прогресіне тікелей байланысты.

Терең білім мен ұлттық тәрбие жүйесінің даму бағдарлары мынадай қағидаттарға негізделген:

- прогрестің факторы, ұлттық байлық, тұлғалық және әлеуметтік табыстың кепілі ретіндегі білім;
- бейбітшілік пен келісімді қамтамасыз етуге ықпал ететін білім;
- баршаға бағытталған білім;
- өмір және еңбек шеңберінде тіршілік студі қамтамасыз ететін білім;
- бүкіл өмір барысында іргелі қажеттіліктерді өтейтін білім;
- ашық жүйе ретіндегі білім;
- ұлттық ойлауды қалыптастыратын тағылымды тәрбиеге тәуелді білім;
- патриотизмнің қайнар көзі, ұлттар мен ұлыстардың бейбіт қатар өмір сүруінің кепілі болатын ұлттық тәрбие.

Бәсекеге қабілетті адамның, қоғамның, мемлекеттің, бәсекеге қабілетті экономиканың, шығармашылық әлеуеттің дамуының берік тұтқасы болып табылатын ұлттық тәрбие. Сондықтан да тарихи тәуелсіздік тағылымы біз үшін білім мен ұлттық тәрбие ұстанымы, әлемдік тұтастықтың, парасатты және шығармашылық әлеуетінің, адам

ресурстарының негізі ретінде жас ұрпақ санасын жаңа сапалық даму сатысына көтеретіні анық.

Ғасырлар тоғысындағы жаһандану үрдістері әлемдегі барлық елдер мен аймақтардың өзара кірігуіне, халықаралық байланыстардың кең серпінмен дамуына, рухани-мәдени, тарихи қатысымдық жүйені жетілдіруге алғы- шарттар туғызып отырғаны жаңа дәуірдің жасампаз қуатын танытады. Білім жер бетіндегі миллиардтаған адам баласының негізгі іс-әрекетіне айналды. Білімнің қоғам өміріндегі рөлі мен орны, оның әлеуметтік функциялары мен міндеттері, мәселелері мен қарама-қайшылықтары, оны дағдарысты жағдайдан шығарудың және маңызды мәселелерін шешудің тәсілдері білім саласын зерттейтін педагогика ғылымының әдіснамасын, оның ішінде білім мен тәрбиенің әдіснамасын түбегейлі қайта қарау міндеті бүгінгі таңда маңызды мәселе болып табылады.

Білім сапасының белгіленген деңгейіне жету білім мен ұлттық тәрбиенің ұстанымдарын негіздеу арқылы жүзеге асыруға болады. Сондықтан биік мақсатқа ұмтылу үшін ғұлама әл-Фарабидің: «Адамға бірінші тәрбие беру керек. Тәрбиесіз берілетін білім адамзаттың қас жауы. Ол келешекте адам өміріне және қоғамға үлкен апат әкеледі» деген аталы ойын негізге алу ләзім.

Яғни, білімді сіңірту үшін алдымен дұрыс тәрбие ауадай қажет.

Сондықтан келешек ұрпақты ұлттық, халықтық тұрғыдан тәрбиелеу қажет. Жас ұрпаққа ұлттық тәрбие берудің негізгі бағдарлы идеялары еліміздің Президенті

белгілі этнограф, жазушы В. И. Даль: «Мәтел – сөзімен айтқанда, гүл, ал мақал – жидек», – дейді.

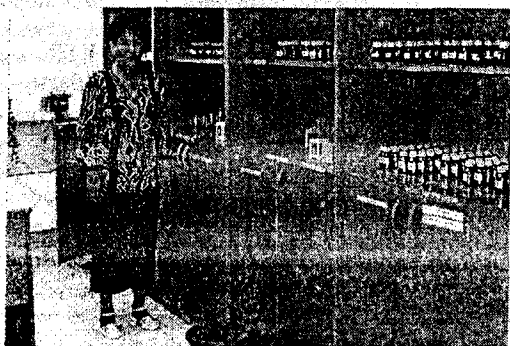
«Токсан ауыз сөздің тобықтай түйіні» болған осы бір мақал – мәтелдер – «Аз сөзде көп мағына» болсын деген талапқа сай жасалған айрықша мәнерлі сөз өрнегі. Халықтың мақал-мәтелдерді жасау өнері мен шеберлігін «ағаштан түйін түйген» десе болады. Олардың құрылысын поэзияға тән ұйқас та, ырғақ та, үндестік те табылады. Орны табылып қолданған әрбір мақал мен мәтел айтылатын ойды

мазмұн жағынан логикаландыра, түр жағынан көріністендіре, ажарландыра түседі. «Сөздің көркі – мақал, Жүздің көркі – сақал» – «Les proverbes disent ce que le peuple pense»; «Түз астың дәмін келтіреді, Мақал сөздің сәнін келтіреді» – «Les proverbes les lamps des mots» – дейді.

Алматы қаласы.

Автор рассматривает взаимосвязь и особенности казахских и французских пословиц и поговорок как носителей народной мудрости.

ТЫНЫМСЫЗ ЕҢБЕК – НӘТИЖЕСІН БЕРМЕК

ӘЛІМЖАНОВА Д.,

№156 орта мектептің химия пәні мұғалімі.

Бірнеше жылдардан бері № 156 мектепте химия пәнінен сабақ беріп келемін. Сабақты зертханалық, сарамандық тәжірибелер арқылы, эксперименттік есептер шығару, зертханалық материалдар (З.М.) мен демонстрациялық материалдар (Д.М.), оқу-әдістемелік құралдар (О.Ә.К.), бейнекөрсетілімдер (Б.К.), аудиоқұралдар (А.К.), үлестірмелі материалдар (Ү.М.) арқылы және дәстүрлі емес сабақтармен түрлендіріп өткіземін. Сабақта химия есептерін шығаруға да көп көңіл бөлемін. Мұның бәрі – ізденіс нәтижесі.

8-сыныптағы «Ас тұзын қоспадан тазарту деп аталатын» сарамандық жұмыста әр екі оқушыға зертханалық тұрғы мен үлестірмелі жәшік беремін. Жәшікке спирт шам, көрден табакша, екі химиялық стакан, шыны таяқша, сүзгі қағаз, құм араластырылған ас тұзы бар ыдыс салынған.

Парта үстінде сарамандық жұмыстың әдістемелік нұсқаулығы мен «Қауіпсіздік техникасының ережелері» нұсқаулықтары бар. (жалпы саны-15) Оқушылар өздеріне берілген құралдар мен нұсқаулықтарды пайдаланып, тәжірибе жасайды. Зертханалық дәптерге жұмыс тақырыбын, құралдар мен химиялық реактивтерді, жұмыс барысын және қорытындысын жазады. Сабақ соңында тексеріп, баға қоямын.

«Оттектің физикалық қасиеттері. Оттек алу». Бұл тақырып оқушылардың зертханалық тәжірибе жасауы арқылы түсіндіріледі. Оқушылардың алдына үлестірмелі жәшіктер қоямын. Оның ішінде сутегі пероксидінің сұйық ерітіндісі мен марганец (IV) оксидінің ұнтағы бар және жұмысқа қажетті барлық нұсқаулықтар бар. Жұмыс бейнекөрсетілім арқылы алдын-ала көрсетіледі. Оқушылар жұмыс жасап, оттегінің бөлінгенін шоқтанған шыраны стаканға апарғанда шыраның ашық жалынмен жануы арқылы біледі. Дәптерге сутегі пероксидінің айырылу реакциясының теңдеуін жазады. Марганец (IV) оксидінің өршіткі ретінде қатысканы айтылып, өршіткіге анықтама беріледі. «Оттек алу және оның қасиеттері» деп аталатын сарамандық жұмысты калий перманганатының қыздыру нәтижесінде айырылуын демонстрациялау арқылы өткіземін. 8-9-10-11-сыныптардағы сабақтар бағдарламаға сәйкес осылайша тәжірибе жасау арқылы өткізіледі. Оқушылар тәжірибе жасау арқылы заттармен, құралдармен жұмыс істей білуге үйренеді іскерлік дағдылары қалыптасады. Бұған кабинетте жағдай жасалған.

8-сыныптағы «Кристалл торлар» тақырыбын тек лабораториялық тәжірибе арқылы түсіндірген дұрыс. Химиялық байланыстары әртүрлі заттардың молекулаларының және кристалдарының модельдерін жасау үшін әр екі оқушыға дөңгелектер жинақтамасын таратамын. Олар үлгіге қарай отырып, сутегі молекуласының, оттегі молекуласының, күкіртсутектің, күкірт қышқылының, азот қышқылының, аммиак молекуласының т.б. заттар молекуласының және кристалдарының модельдерін жасап үйренеді. Осы арқылы химиялық байланыс, заттың құрылысы, валенттілік ұғымдары дамиды. Кристалл тор түрлерін пысықтайды.

Сапалы білім беру мен оқушының сабаққа қызығушылығын арттыра білу – өз қолымызда. Тынымсыз еңбек қана өз нәтижесін береді.

Алматы қаласы.